

דוח שנתי 52א
של מבקר המדינה

מבקר המדינה

דוח שנתי 52א

לשנת 2001

מס' קטלוגי 2001-952
ISSN 0334-9713

ניתן לקבל גירסה אלקטרונית של דוח זה באתר האינטרנט של
משרד מבקר המדינה בכתובת:
WWW.MEVAKER.GOV.IL

סדר: אונית שירותי מחשב בע"מ
דפוס: דפוס כתר בע"מ

תוכן העניינים

פרק ראשון – מערכת הביטחון

משרד הביטחון

13	פעולות הביקורת
14	רכש מערכת הביטחון בערוץ המסחרי בארה"ב
30	פיתוח מערכות למטוסים חדשים
32	תמיכות מתקציב הביטחון
	היבטים בפעולות רכזי חשבוניות באגף הכספים שבמשרד
42	הביטחון
50	היערכות יישובי הצפון בעקבות יציאת צה"ל מלבנון

צבא ההגנה לישראל

73	פעולות הביקורת
74	אגף התכנון של האג"ם במטה הכללי
109	הטיפול בסיכוני קרינה אלקטרומגנטית בלתי מייננת בצה"ל
123	מערך סילוק הפצצות בזרועות היבשה והאוויר
130	בית-הספר למפקדי כיתות ולמקצועות החי"ר
145	מניעת השימוש בסמים בצה"ל
153	הקמת שכונת "נאות גדרה" למשרתי צבא הקבע

האזורים יהודה והשומרון, וחבל עזה

163	פעולות הביקורת
163	הממונה על היישובים היהודים ביהודה והשומרון
180	משטרת ישראל – מחוז שומרון ויהודה

האגודה למען החייל

197	האגודה למען החייל
-----	-------------------

התעשייה הצבאית לישראל בע"מ (תעש)

213	פעולות הביקורת.....
	היבטים בפיתוח ובייצור תת-מערכות עבור מערכת נשק
213	מתקדמת
219	נציגות שיווק של תעש בחו"ל.....
233	ארגון תערוכות בארץ ובחו"ל.....

התעשייה האווירית לישראל בע"מ

243	פרויקט "אופק".....
-----	--------------------

הרשות לפיתוח אמצעי לחימה (רפא"ל)

257	פיתוח מוצר ועסקת ייצוא
-----	------------------------------

משרד ראש הממשלה

275	היערכות המדינה לאבטחת שירותים ממוחשבים
-----	--

פרק שני – ביקורת רב-מוסדית

283	קבלת עובדים ומינויים פוליטיים ברשויות מקומיות.....
-----	--

315	שימוש בכספי רשויות מקומיות בקשר עם תעמולת בחירות
-----	---

נציגים כלכליים ונציגי המשטרה בחו"ל

335	מבוא
339	תנאי השירות של נציגים בחו"ל
346	נציגי משרד התעשייה והמסחר
355	נציגי משרד התיירות
361	נציגי אגף המכס ומע"מ
365	נציגי המשטרה.....
373	נציגות משרד האוצר בניו יורק.....

פרק שלישי – מוסדות המדינה

המוסד לביטוח לאומי

- 389 פעולות ביקורת
389 גביית דמי ביטוח ממעבידים
390 דיווח על עובדים ותיאום דמי ביטוח
אכיפת התשלום של דמי ביטוח על מעבידים המפגרים
397 בתשלומים
409 הפחתת קנסות והפרשי הצמדה
417 שינויים בהצעת התקציב של המוסד לביטוח לאומי לשנת 2000
421 תשלום מענק הסתגלות לעובד שהועסק לפי חוזה בכירים

רשות הדואר

- 425 פעולות ביקורת
425 העסקת עובדים לפי חוזה שכר כולל

רשות הנמלים והרכבות

- 437 פעולות ביקורת
השקעת עתודות כספיות ברשויות שהוקמו על פי חוק:
437 רשות הנמלים והרכבות, רשות שדות התעופה ורשות הדואר
450 השכרת מקרקעין ברכבת ישראל

רשות שדות התעופה

- 465 פעולות ביקורת
465 רכישות מתקציב פיתוח

רשות השידור

- 477 פעולות ביקורת
477 הפיקוח והבקרה על פרסומות, חסויות ותשדירי שירות

☆

- 495 חוק יסוד: מבקר המדינה
497 חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]

בדוח 52א שלושה חלקים : האחד הינו **ביקורת רב-מוסדית**, הכולל פרקים העוסקים בנושאים שנבדקו בד בבד בכמה גופים מבוקרים. הפרק השני דן במערכת הביטחון, והשלישי - במוסדות המדינה.

לשני פרקים מתוך החלק הראשון, יש נגיעה לבחירות ברשויות המקומיות - הליך שהוא מאבני היסוד של חברה דמוקרטית - ומכאן חשיבותם.

אחד הפרקים האלה דן בשימוש שנעשה בכספי רשויות מקומיות לצורך תעמולת הבחירות. הביקורת העלתה, כי ראשי רשויות מקומיות הוציאו מכספי הרשויות על תעמולת בחירות, אף שהדבר נאסר בחוק. בכך ניצלו את הקופה הציבורית למימוש מטרותיהם האישיות ולהגדלת סיכוייהם להיבחר שוב. במעשה זה יש משום שימוש לרעה בכוח השלטון ופגיעה בעקרון השוויון בבחירות. יודגש, שהתופעה האמורה חוזרת ונשנית, ומבקרי המדינה כבר התריעו עליה בעבר פעמים מספר.

הפרק האחר דן בקבלת עובדים ובמינויים פוליטיים ברשויות מקומיות. השירות הציבורי בישראל מושתת על עובדים קבועים, שאינם אמורים להתחלף עם חילופי שלטון, ומינויים אמור להעשות על פי נהלים הקבועים בדין, ובחירתם אמורה להיות על פי כישוריהם בלבד, בלי שלזהותם הפוליטית יהיה משקל כלשהו. הביקורת העלתה, שלאחר הבחירות לרשויות המקומיות שהתקיימו בנובמבר 1998, נתקבלו עובדים בהליכים לא תקינים ברשויות המקומיות שנבדקו, וכן נתקבלו בהליכים לא תקינים עובדים שהיו פעילים במסגרות פוליטיות שראש הרשות המקומית הנבחר השתייך אליהן, ובחירתם נעוצה בעובדה זו.

מינויים הנעשים משיקולים פוליטיים ולא משיקולים ענייניים, עלולים לפגוע באיכותו המקצועית של השירות הציבורי ובאמון הציבור בשירות זה. תופעת המינויים הפוליטיים, הפושטת צורה ולובשת צורה, מצטרפת לנורמות ציבוריות בלתי תקינות ההולכות וקונות להן שביתה בחיינו הציבוריים. גם על תופעה זו התריעו מבקרי המדינה בעבר, ומן הראוי כי יינקטו כל האמצעים - חקיקתיים, משפטיים וציבוריים - כדי לשרשה.

הפרק "נציגים כלכליים ונציגי המשטרה בחו"ל" עוסק גם הוא בנושא שנבדק בכמה גופים מבוקרים. פיתוח הקשרים הכלכליים הבין-לאומיים של מדינת ישראל, שהם נדבך חשוב בצמיחת המשק הישראלי, נעשה, בין היתר, באמצעות נציגים כלכליים שנשלחים לחו"ל מטעם משרדי ממשלה שונים. פעילותם של

נציגים אלה בחו"ל אינה מצטמצמת רק לייצוג האינטרסים הכלכליים של ישראל, ומוטלים עליהם גם תפקידי ייצוג והסברה בנושאים מדיניים והידוק הקשר עם יהודי התפוצות. הביקורת העלתה ליקויים אשר מבקר המדינה כבר התריע בעבר עליהם, אולם המלצות שהובאו בדוחות קודמים טרם יושמו.

בחלק שייוחד **לביקורת במערכת הביטחון** 20 פרקים הדנים במגוון רחב של נושאים. מטבע הדברים, לא כל שנאמר בדוחות אלה מפורסם ברבים. שלושה נושאים נוספים שנבדקו, וכן קטעים בכמחצית הפרקים האמורים, לא הונחו על שולחן הכנסת ולא פורסמו, כדי למנוע פגיעה בביטחון המדינה או בקשרי המסחר הבין-לאומיים שלה. הדבר נעשה בהתאם לסעיף 17 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958, [נוסח משולב].

הביקורת במערכת הביטחון עוסקת כבשנים קודמות בבעיות יסוד המחייבות טיפול מעמיק, וכן בליקויים שנמצאו בפעילות השוטפת של גופים במערכת זו.

הביקורת השנה נגעה גם בנושא חדש יחסית, בעל חשיבות לאומית - היערכות המדינה בראייה לאומית לאבטחת שירותים ממוחשבים חיוניים במגזר הממשלתי-אזרחי. דוח זה אף הוא לא מפורסם כולו, כדי למנוע פגיעה בביטחון המדינה. בסיכום הדוח בנושא זה הדגשתי, כי אף שהושקעה בו עבודה רבה, טרם התקבלו החלטות מרכזיות, התוצאות המקוות טרם הושגו, ויש מקום לשיפור בהיערכות המדינה לטיפול בו.

עניינו של החלק השלישי בדוח הוא **במוסדות המדינה**. נבדקו נושאים שונים במוסד לביטוח לאומי; ברשות השידור נבדקו הפיקוח והבקרה על פרסומות, חסויות ותשדירי שירות; וכן נבדקו נושאים ברשות הדואר, ברשות הנמלים והרכבות, וברשות שדות התעופה.

אליעזר גולדברג
מבקר המדינה
ונציב תלונות הציבור

ירושלים, ו' בתשרי תשס"ב
23 בספטמבר 2001